

Pět tisíc let čaje

**Pravý čaj jenom zdánlivě patří k naší kultuře
odnepaměti, do Evropy se dostal až v sedmáctém století.**

Jsou milovníci vína, kteří dobrovolně v lednu vynechají pití svých oblíbených nápojů. Po bouřlivějším závěru roku a s příchodem nepřijemného rádobí zimního počasí tak přichází vhod i nápoj považovaný za zcela běžný – čaj. Ve své nejvyšší kvalitě je to ovšem excelentní záležitost hodná pozornosti. Naštěstí už i u tohoto sortimentu pomínuly doby, kdy vrcholem čajové nabídky byly sušené lístky čajovníku ze sovětské Gruzie. I tak ale většinou bohužel pořád ještě pijeme čaje připravované spařením čehosi drčeného v sáčku.

Trocha historie

Listy čajovníku pro přípravu nápojů začali lidé používat někdy před 5000 v Číně. Čajovník roste divoce v místních pralesích. Dodnes je v Číně nejužívanější bylinou a také běžně používaným lékem na řadu nemocí. Čínští učenci, mniši, básníci a spisovatelé po staletí opěvují čaj jako božský nápoj, který přináší uklidnění a inspiraci při meditacích. Jedno čínské přísloví říká, že palivo, rýže, olej, sůl, sójová omáčka, ocet a čaj je sedm základních lidských denních potřeb.

Za dynastie Tang (618 – 907) napsal Lu Yü Knihu o čaji, která je první svého druhu na světě. Shromáždil v ní čajové zkušenosti svých předků i současníků. Postupně se pití čaje rozšířilo i do zemí s Čínou sousedících – do Koreje, Japonska, Mongolska a do zemí ji-

hovýchodní Asie. Do Evropy čajové lístky poprvé přivezly plachetnice holandské Východoindické společnosti. Následovala ji i britská Východoindická společnost a anglická aristokracie se tak stala evropským průkopníkem v pití čaje.

Byli to právě Britové, kterým se podařilo propašovat sazeničky čajovníku z Číny do Indie, a tak dát základ pěstování mimo jeho původní domovinu. Právě v Indii a na Cejlonu vznikly za britské nadvlády největší čajovníkové plantáže. Čajový průmysl na dnešní Srí Lance v polovině devatenáctého století nahradil kávový. Kávovníky byly totiž na ostrove postíženy plísní a musely být vykáceny. Dnes je cejlonský čaj považován za nejlepší na světě. Je velmi vyhledávaný pro svou jedinečnou kvalitu a rozmanitost chutí a vůní. Je to dáno podobně jako u vína polohou, kde se pěstuje, alchymii půdy, slunce, deště a nadmořské výšky i péčí, která je mu věnována.

Český název je odvozen z čínštiny

Na celém světě, protože čaj se skutečně pije celosvětově a žádné náboženství, na rozdíl od alkoholu, jeho konzumaci nezakazuje, se mu říká podle původního čínského názvu. Rozdíly v psaní i výslovnosti jsou dány tím, odkud a z jakého čínského dialektu byl název převzat.

My patříme ke skupině zemí, kde zdomácněly variace severočínské výslovnosti slova

